

5 SOUHRN ZJIŠTĚNÍ

Již z předchozích zjištění víme, že v České republice existují regionální rozdíly v průměrném socioekonomickém statusu žáků (SES), které úzce souvisí s rozdílným výsledným skóre z různých oblastí testování v mezinárodních šetřeních (čtenářská, přírodovědná, matematická gramotnost) i národních zjišťováních. Socioekonomické charakteristiky představují výrazný faktor ovlivňující výsledky žáků a stojí za podstatnými rozdíly mezi školami. Středočeský kraj se z pohledu průměrného socioekonomického statusu žáků, vypočítaného na základě datových souborů z mezinárodních šetření PISA 2015, TIMSS 2015 a PIRLS 2016, řadí do skupiny krajů s relativně **vysokým SES**.

Socioekonomické rozdíly krajů souvisí také s tzv. sociálním kapitálem, který dle mnoha vědeckých studií ovlivňuje nejen ekonomický rozvoj, ale také výsledky žáků v testování. Vysoký sociální kapitál dané společnosti se vyznačuje např. vyšší mírou občanského zapojování do veřejných záležitostí, častějším členstvím ve spolkových organizacích nebo jiných sdruženích či větší mezilidskou důvěrou. Středočeský kraj má ve srovnání s ostatními kraji **podprůměrný sociální kapitál**.

Podíváme-li se na testové výsledky z mezinárodních šetření, kterých se účastnili žáci 4. ročníků základních škol, Středočeský kraj má obecně **podprůměrné zastoupení žáků s nejlepšími výsledky a současně i podprůměrný podíl žáků nedosahujících ani nízké úrovně výsledků**. Na dosahované výsledky lze nahlížet také z hlediska tzv. druhé gramotnostní úrovně, která je považována za hraniční pro úspěch v dalším vzdělávání. Pod tuto úroveň spadají žáci, kteří neovládají základní dovednosti v matematice a čtení. To má následně značný vliv na výskyt negativních jevů, jako je např. vyšší podíl exekucí pramenících z nízké finanční gramotnosti, která je se základními dovednostmi úzce provázána. Nízká úroveň čtenářské gramotnosti může mít za následek neschopnost absolventů vyhledávat a analyzovat informace nejen z knih, ale ani z médií, sníženou orientaci v současném dění a špatné vyhodnocování a využívání získaných informací v osobním, občanském i pracovním životě.

Vysoký podíl absolventů základních škol, kteří nezvládli ani druhou gramotnostní úroveň, má dopad na budoucí socioekonomický rozvoj kraje. V době ekonomické krize mají lidé s nižším vzděláním méně příležitostí k pracovnímu uplatnění, což může mít za následek např. nárůst počtu žadatelů o sociální podporu. Zejména na prvním stupni základní školy potřebují maximální podporu ze strany školy ti žáci, jejichž rodiče je často mohou podpořit jen v omezeném rozsahu, ať už proto, že jde např. o cizince, nebo proto, že rodiče sami dosáhli jen nízké úrovně vzdělání. Ve Středočeském kraji se **pod druhou gramotnostní úrovní** nachází vzhledem k ostatním krajům ČR v testování TIMSS 2015 **nižší procentuální podíl žáků** a u testování PIRLS 2016 **průměrný procentuální podíl žáků**, i přesto je žádoucí věnovat těmto žákům pozornost a podporovat jejich vzdělávací výsledky.

V národním testování, které realizuje Česká školní inspekce, se průměrné výsledky žáků 9. ročníků základních škol a odpovídajících ročníků víceletých gymnázií pohybovaly v krajském srovnání na **lehce podprůměrné úrovni**, a to napříč všemi hlavními testovanými předměty, tj. matematikou, českým jazykem a anglickým jazykem.

V případě národního šetření byli žáci rozděleni do tří skupin podle dosažených testových výsledků. První skupina zahrnovala žáky s výsledkem v intervalu do 20 % (slabý výsledek), druhá v rozmezí od 20 % do 80 %, do třetí skupiny spadali žáci, kteří v příslušném testování dosáhli nad 80 % (výborný výsledek). V mezikrajském srovnání je zastoupení žáků 9. ročníků dosahujících výborné úrovně ve Středočeském kraji **mírně podprůměrné**. V případě matematiky dosáhlo výborného výsledku 7,8 % žáků, v českém jazyce 21 % žáků a v anglickém jazyce to bylo 40,4 % žáků.

Jako očekávaná úroveň byla pro účely národního testování stanovena 60% hranice úspěšnosti. Ve Středočeském kraji se v daném testování nacházelo 9,9 % škol, ve kterých **ani jeden žák** v testování z matematiky **nedosáhl očekávaného skóre**, tedy nepřekročil hranici 60 %. Pokud porovnáme procentuální zastoupení těchto škol s ostatními kraji, pak se v případě matematiky jedná o **výrazně horší výsledek** než v jiných krajích. Těmto školám je proto vhodné věnovat zvýšenou pozornost, může se jednat zejména o školy, které vzdělávají vyšší podíl znevýhodněných žáků, jejichž rodiče nedokážou zajistit dostatečnou podporu v domácím prostředí. V případě testování z českého jazyka se ve Středočeském kraji vyskytovalo 0,6 % takovýchto škol.